

Силабус курсу Польова практика з ландшафтознавства, краєзнавства

Освітній ступінь – бакалавр
Галузь знань: 10 Природничі науки
Спеціальність: 106 Географія
Освітньо-професійна програма: 106 Географія
Кількість кредитів – 6
Рік підготовки, семестр – 3 рік, 6 семестр
Компонент освітньої програми: обов'язкова
Дні занять: згідно з розкладом
Консультації: згідно з графіком індивідуальної роботи
Мова викладання: українська

Керівники курсу

к. геог.н., доц. Питуляк Мирослава Романівна
г. геог. н. доц.. Питуляк Микола Васильович
к. геог.н., викл. Рудакевич Іван Романович

Контактна інформація myroslava.pytuliak@gmail.com, 0352-43-61-54
mykola.pytuliak@gmail.com, 0352-43-61-54
ivaco@ukr.net, 0352-43-61-54

Опис дисципліни

Метою практики є: закріплення й поглиблення знань у студентів про ландшафтні комплекси та про взаємозв'язки між компонентами ландшафтної сфери, застосування методів польових комплексних досліджень; поглиблення і закріплення теоретичних знань і практичних навичок з організації та проведення польових досліджень з географічного краєзнавства.

Набуття навичок польових ландшафтних досліджень та досліджень з географічного краєзнавства є необхідною передумовою формування у майбутнього вчителя географії методичних основ проведення польових екскурсій та практичних занять на місцевості при вивченні фізичної географії в школі, а також для проведення науково-дослідної роботи з учнями.

Головні завдання практики: закріплення і поглиблення теоретичних знань, отриманих під час аудиторного вивчення курсу «Ландшафтознавство», географічного краєзнавства та основ туризму та оволодіння навичками самостійного проведення польових ландшафтних досліджень, навичками самостійного проведення географо-краєзнавчих досліджень, вміння узагальнювати й аналізувати зібраний фактичний матеріал та оформлювати зібрані матеріали у вигляді звіту; набуття навичок самостійної організаторської і практичної діяльності майбутніми фахівцями в галузі географії.

Навчальний контент

Теми	Результати навчання
Змістовий модуль 1. Польова практика з ландшафтознавства	
Підготовчий етап практики	
Тема 1. Знайомство з методами польових ландшафтних досліджень. Тема 2. Фізико-географічна характеристика району проходження практики. Фізико-географічне районування і ландшафтні комплекси району	<i>Знати</i> основні вимоги щодо організації та проведення польових досліджень, підготовки звітності про проходження практики, техніку безпеки при роботі в польових умовах; фізико-географічні особливості та особливості ландшафтів району дослідження. <i>Вміти</i> надавати першу невідкладну допомогу при нещасних випадках в польових умовах. <i>Вміти</i> використовувати основні методи польових ландшафтознавчих досліджень, аналізувати ландшафтні карти

дослідження.	та карти окремих компонентів природи
Польовий етап практики	
<p>Тема 3. Маршрут № 1. Регіональний ландшафтний парк «Загребелля», околиці мікрорайону Кутківці. Дослідження фацій та урочищ. Вивчення антропогенних ландшафтів.</p> <p>Тема 4. Маршрут № 2. Тернопіль – Канів – Городище – Чигирин – Вінниця. Вивчення природних і антропогенних ландшафтних комплексів Центральної України (за вибором).</p> <p>Тема 5. Маршрут № 3. Тернопіль – Кременець – Дубно – Луцьк – Березне – Базальтове (Рівненська і Волинська області) Вивчення природних і антропогенних ландшафтних комплексів Волинського Полісся. (за вибором)</p> <p>Тема 6. Маршрут № 4. Тернопіль – с. Гутисько Бережанський район Тернопільська область. Вивчення природних і антропогенних ландшафтних комплексів Бережанського горбогір'я (за вибором)</p>	<p><i>Вміти</i> закладати точки комплексного опису (фації) та їх описувати згідно методики дослідження.</p> <p><i>Вміти</i> описувати основні компоненти в точках спостереження (рельєф, умови зволоження, ґрунти і ґрунтоутворюючі породи, рослинний покрив, сучасні природні процеси та господарське використання ландшафтного комплексу (ЛК)).</p> <p><i>Вміти</i> давати назву фацій, складати польову ландшафтну карту.</p> <p><i>Знати</i> основні класи антропогенних ландшафтів та вміти їх характеризувати.</p> <p><i>Вміти</i> виготовляти графічний матеріалів (зарисовок та фотографій ґрунтових розрізів, ландшафтних комплексів);</p> <p><i>Вміти</i> виділяти межі ландшафтних комплексів і визначати їх морфологічну структуру;</p> <p><i>Знати</i> взаємозв'язки і взаємну підпорядкованість ландшафтних комплексів різних таксономічних рівнів;</p> <p><i>Вміти</i> вести польовий щоденник – документувати результати польових спостережень, виконувати нотатки, картосхеми.</p>
Камеральний етап практики	
<p>Тема 7. Підготовка й оформлення звіту, польових щоденників тощо.</p> <p>Тема 8. Захист звіту про польову практику з ландшафтознавства</p>	<p><i>Вміти</i> систематизувати і узагальнювати отриманий при польових ландшафтних дослідженнях фактичний матеріал (у вигляді звіту);</p> <p><i>Вміти</i> презентувати результати польових ландшафтних досліджень.</p>
Змістовий модуль 2. Польова практика з краєзнавства	
Підготовчий етап практики	
<p>Тема 1. Ознайомлення з метою, завданнями практики та методами краєзнавчо-туристичних досліджень,</p> <p>Тема 2. Ознайомлення з особливостями географічного положення, розвитку природних і суспільних комплексів району практики.</p>	<p><i>Знати</i> основні вимоги щодо організації та проведення географічних і краєзнавчих досліджень місцевості, підготовки звітності про проходження практики, техніку безпеки при роботі в польових умовах.</p> <p><i>Вміти</i> надавати першу невідкладну допомогу при нещасних випадках в польових умовах.</p> <p>Володіти знаннями про особливості фізико-географічного та економіко-географічного положення досліджуваної території, природні ресурси та господарство району проходження практики.</p> <p><i>Вміти</i> використовувати основні методи географічних і краєзнавчих досліджень.</p>
Польовий етап практики	
<p>Тема 3. Маршрут №1. Тернопіль – Івано-Франківськ – Ворохта – Верховина – Косів – Коломия – Снятин – Заліщики – Тернопіль</p> <p>Тема 4. Маршрут №2. Тернопіль – Івано-Франківськ – Ворохта – Рахів – Паляниця – Надвірна – Галич – Рогатин – Тернопіль.</p> <p>Тема 5. Маршрут №3. Тернопіль</p>	<p><i>Польовий етап</i> є основним у програмі практики і стосується безпосереднього проведення дослідницьких робіт під час маршрутних спостережень.</p> <p><i>Знати</i> набір науково-теоретичних знань, опрацювати й викристалізувати їх на конкретному об'єкті краєзнавчого дослідження.</p> <p><i>Вміти</i> здійснювати пошук літературних, картографічних та Інтернет-джерел з тематики дослідження заданої місцевості та краю.</p> <p><i>Вміти</i> на практичних та індивідуальних завданнях здійснювати організаційно-методичну розробку краєзнавчо-туристичних</p>

<p>– Кременець – Дубно – Луцьк – Клевань – Рівне – Броди – Підкамінь – Залізці – Тернопіль.</p> <p>Тема 6. Маршрут 4. Тернопіль – Чортків – Борщів – Дзвенигород – Кам'янець-Подільський – Хотин – Чернівці – Заліщики – Тернопіль</p>	<p>матеріалів.</p> <p><i>Вміти</i> здійснювати краєзнавче дослідження заданих природних і суспільних об'єктів у знайомій та незнайомій місцевості .</p> <p><i>Вміти</i> описувати геопросторові тенденції розвитку природних і суспільно-географічних комплексів на певній території.</p> <p><i>Вміти</i> вести польовий щоденник – документувати результати польових спостережень, виконувати нотатки, картосхеми.</p>
Камеральний етап практики	
<p>Тема 7. Підготовка й оформлення звіту.</p> <p>Тема 8. Захист звіту про навчальну практику з краєзнавства</p>	<p>Оволодіти навичками проведення камеральної обробки результатів краєзнавчих досліджень за допомогою відповідних методів та програмних засобів.</p> <p><i>Вміти</i> оформлювати отриманий при краєзнавчих і геотуристичних дослідженнях фактичний матеріал та його систематизацію й узагальнення у вигляді окремого розділу до загального підсумкового звіту про проходження навчальної практики.</p> <p><i>Вміти</i> презентувати результати краєзнавчих досліджень заданої території.</p>

Формування програмних компетентностей

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
ЗК 1	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК 2	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК 5	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
ЗК 6	Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.
ЗК 7	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК 10	Навички здійснення безпечної діяльності.
ЗК 12	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій
СК 2	Здатність застосовувати знання і розуміння основних характеристик, процесів, історії і складу природи і суспільства
СК 3	Здатність здійснювати збір, реєстрацію і аналіз даних за допомогою відповідних методів і технологічних та програмних засобів у польових і лабораторних умовах.
СК 5	Здатність аналізувати склад і будову геосфер (у відповідності до спеціалізації) на різних просторово-часових масштабах
СК 6	Здатність інтегрувати польові та лабораторні спостереження з теорією у послідовності: від спостереження до розпізнавання, синтезу і моделювання.
СК 7	Знання і використання специфічних для географічних наук теорій, парадигм, концепцій та принципів відповідно до спеціалізації.
СК 8	Самостійно досліджувати природні матеріали та статистичні дані (у відповідності до спеціалізації) в польових і лабораторних умовах, описувати, аналізувати, документувати і презентувати результати.
СК 9	Здатність до планування, організації та проведення досліджень і підготовки звітності.
СК 10	Здатність ідентифікувати та класифікувати відомі і реєструвати нові об'єкти у географічній оболонці, їх властивості та притаманні ним процеси.

P 1	Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії географії, а також світоглядних наук.
P 3	Пояснювати особливості організації географічного простору .
P 4	Аналізувати географічний потенціал території
P 5	Збирати, обробляти та аналізувати інформацію в області географічних наук.
P 6	Використовувати інформаційні технології, картографічні та геоінформаційні моделі в галузі географічних наук.
P 7	Визначати основні характеристики, процеси, історію і склад ландшафтної оболонки та її складових.
P 9	Аналізувати склад і будову природних і соціосфер (у відповідності до спеціалізації) на різних просторово-часових масштаба

Літературні джерела з ландшафтознавства

1. Географія Тернопільської області: монографія. В 2-х томах. Т. 1. Природні умови та ресурси. С. 277-284.
2. Ландшафтознавство. Навчально-методичний посібник. Опорний конспект лекцій. Укладачі: Питуляк М.Р., Питуляк М.В.. Тернопіль, ТНПУ. 2020. 128 с.
3. Карта. Україна. Ландшафти. Масштаб 1:1 000 000. 1997.
4. Ковалишин Д. І. Основи і методи наукових досліджень у фізичній географії: Навчальний посібник / М. Я. Сивий, М. Р. Питуляк, М. В. Питуляк та ін. Тернопіль: Астон, 2014. 260 с.
5. Методика польового визначення ґрунтів: методичні вказівки для студентів педагогічних інститутів з географічних спеціальностей / укладачі В. В. Фалюш, С. Т. Олексеюк. Луцьк, 1989. 72 с.
6. Навчально-польова практика з географічних дисциплін / за ред. Я.О. Мольчака, О.І. Бондара, В.Г. Чирки. Луцьк, 1999. 266 с.
7. Польова практика з ландшафтознавства: методична розробка для студентів географічного факультету ОП «Бакалавр». Укладачі: Питуляк М.Р., Питуляк М.В. Тернопіль: Редакційно-видавничий відділ ТНПУ, 2020. 29 с.
8. Природа Волинської області / за ред. К.І. Геренчука. Львів: Вища школа, 1989. 243 с.
9. Природні умови та ресурси Тернопільщини / за ред. М.Я. Сивого, Л. П. Царика. Тернопіль: Тернограф, 2011. - 512 с.
10. Удосконалена схема фізико-географічного районування України // Український географічний журнал / Маринич О.М., Пархоменко Г.О., Петренко О.М. Шищенко П.Г.. – 2003. - №1. - С. 16-20.
11. Денисик Г.І. Антропогенне ландшафтознавство: навчальний посібник. Частина І. Глобальне антропогенне ландшафтознавство / Г.І. Денисик. – Вінниця: ПП «ТД Видавництво Едельвейс і К», 2012.

Літературні джерела з краєзнавства

1. Дем'янчук Г. С. Українське краєзнавство: сторінки історії. К.: Просвіта, 2006. 293 с.
2. Заставецька Л.Б. Організація краєзнавчо-туристичної роботи в школі: курс лекцій. Тернопіль: Видавничий центр ТНПУ імені Володимира Гнатюка, 2011. 104 с.
3. Костриця М. Ю. Українське географічне краєзнавство: теорія, історія, постаті, практика / М. Ю. Костриця. Житомир : Косенко, 2006. 443 с.
4. Крачило М.П. Краєзнавство і туризм: Навч. посібник. К.: Вища шк., 1994. С. 31-108.
5. Мариняк Я. Географічне краєзнавство. Текст лекції: “Історія розвитку українського краєзнавства: основні етапи і сучасний стан”. Тернопіль, ТДПУ, 2001. 32 с.
6. Мариняк Я.О. Географічне краєзнавство та методика його викладання. Навч. методичний посібник. Тернопіль: Видавничий центр МДПУ імені Володимира Гнатюка, 2003. 64 с.
7. Мариняк Я. О., Рудакевич І. Р. Географічне краєзнавство: навчально-методичний

посібник. Тернопіль: Вектор, 2016. 72 с.

8. Обозний В.В. Краєзнавство: Навч. посіб. - практикум. К.: ТОВ ТОВ "Міжнар. фін. агенція", 1997. - 265 с.

9. Петранівський В. Л., Рутинський М. Й. Туристичне краєзнавство: Навч. посібник. К.: Знання, 2006. – 246 с.

10. Природні умови та ресурси Тернопільщини. Тернопіль: ТзОВ «Тернограф», 2011. 512 с.

11. Прокопчук В.С. Шкільне краєзнавство: навчальний посібник / В.С. Прокопчук; наук. ред. П.Т. Тронько; Кам'янець-Подільський нац. ун-т ім. Івана Огієнка. К.: Кондор, 2010. 240 с.

12. Уривалкін О. М. Історичне краєзнавство: Навч. посібник. К. : КНТ, 2008. 296 с.

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Використання додаткових джерел інформації під час оцінювання знань заборонені (у т.ч. мобільних девайсів).
- **Політика щодо відвідування:** Присутність на польовій практиці є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) проходження практики може відбуватись в он-лайн формі за місцем постійного проживання студента за умови погодження з керівниками курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Модуль 1	50
Модуль 2	50
Сума	100

Вид підсумкового контролю - залік